

Alvastra och kristnandet – föredrag hållet vid Birgittastiftelsens seminarium i Vadstena 2018-10-06. Sammanfattning.

Lars Ersgård

Projektet ”Det medeltida Alvastra”, som drevs av en grupp forskare mellan åren 1992 och 2012, hade som syfte att förstå de historiska sammanhangen kring grundandet av cistercienserklostret i Alvastra 1143 och anledningen till att klostret förlades till denna plats i västra Östergötland.

En central fråga för projektet var vilken roll klostret spelat i kristnandeprocessen. Av stor betydelse för denna frågeställning var undersökningen av den s.k. Sverkersgården, som företogs 1994-95. Sverkersgården utgjordes av lämningarna av en liten romansk kyrka, försedd med krypta, och en stor, till kyrkan anslutande gravplats från 1000-1100-talen. Denna anläggning var belägen på sydslutningen av berget Omberg vid Vättern ca 500 meter väster om klostret. Kryptkyrkan grävdes ut av Otto Frödin redan på 1910-talet. 1990-talets undersökningar inriktades på att undersöka den stora gravplatsen, dess ålder och karaktär.

Gravplatsen tolkades som en tidigkristen storkyrkogård, en kyrkogård med ett stort upptagningsområde, där ett större antal gårdar i västra Östergötland begravt sina döda under 1000-och 1100-talen. Den lilla kryptkyrkan uppförs först i ett senare skede, tidigast i början av 1100-talet, sannolikt med syftet att fungera som en helgedom över en helgongrav.

Den stora gravplatsen i Alvastra representerar ett tidigt skede av kristnandet då man befinner sig i övergången mellan två föreställningsvärldar, en äldre hednisk och en yngre kristen. Att cistercienserklostret grundas på sydslutningen av berget Omberg 1143 beror av allt döma på att platsen redan då fungerar som ett religiöst centrum för en större bygd genom den stora kyrkogården.

Föredraget bygger på en längre text av Lars Ersgård med titeln: *”Dödens berg och Guds hus. Förfäderskult, kristnande och klostret i Alvastra i den tidiga medeltidens Östergötland.”* Texten kan nås via följande länk:

lup.lub.lu.se/search/ws/files/4884643/8568732.pdf